

Je pod nebem
možné nalézt dokonaly
požitek či nikoliv?
Jsou zde tací, kteří
se dokáží udržet
naživu či nikoliv?
Pokud zde jsou,
co dělají?
Co udržují?
Čemu se vyhýbají?
Čeho dbají?
Kam se uchylují?
Kde se drží zpět?
V čem nalézají potěšení?
Co nemají rádi?
Co svět uznává je bohatství,
důstojnost, dlouhověkost
a schopnost usuzovat.
Potěšení nalézá
v odpočinku pro tělo,
bohatých chutích,
krásných oděvech,
nádherných barvách
a v příjemné hudbě.
Svrchu se dívá
na chudobu
a bídné podmínky, krátký
život a slabost usuzování.
Lidé považují za
hořkou zkušenost, když se
jejich tělům nedostává
odpočinek a oddych,
když se jejich ústům
nedostává bohaté chuti,
když nejsou
pěkně oděni,
když jejich oči nevidí
krásné barvy,
a jejich uši nenaslouchají
příjemné hudbě.
Když se jim nedostává
těchto věcí,
jsou velmi smutní,
a žijí ustaraně
s obavami.
Všechny jejich myšlenky
jsou jen o těle –
nejsou pošetilí?
Bohatí si
zhořčují své životy

neustálou námahou;
shromáždí více majetku,
než mohou použít:
zatímco tak jednají pro tělo,
činí je pro sebe
nepodstatným.
Ti, kdo
usilují o pocty,
se o ně snaží
dnem i nocí,
plní napětí,
zda jsou jejich metody
šikovné či nikoliv:
zatímco tak jednají
pro tělo, zacházejí s ním,
jako by jim
bylo lhostejné.
Ke zrození člověka dochází
v ten samý čas, jako
ke zrození jeho smutku;
a pokud žije dlouho,
stává se stále více
hloupějším,
a tím větší je
jeho strach,
aby nezemřel;
jak velká je jeho hořkost!
– zatímco tak jedná
pro tělo, slouží to
vzdálenému cíli.
Záslušní úředníci jsou
světem považováni za dobré;
ale jejich dobrota
není dostatečná,
aby je udržela naživu.
Nevím, zda
dobrota jim
připsaná
je ve skutečnosti dobrá,
či ve skutečnosti není dobrá.
Pokud by skutečně
byla považována za dobrou,
není dostatečná,
aby zachovala
jejich osoby naživu;
pokud by nebyla shledána
dobrou, je dostatečná,
aby udržela ostatní lidi
naživu. Proto se říká,
když se nenaslouchá

zbožným námitkám,
namítající by měl
tiše sedět, nechat svého
vládce určit si svůj směr
a nezápasit s ním.“
Proto, když Zi-xu
zápasil se svým vládcem,
přivodil si zmrzačení
svého těla.
Pokud by nezápasil,
nezískal by
svoji slávu:
byla taková dobrota skutečně
dobrá či nikoliv?
Co se týká toho,
co běžní lidé dělají
a v čem nacházejí
potěšení, nevím,
zda to potěšení
je skutečným potěšením
nebo jím
ve skutečnosti není.
Vidím je v jejich snaze
následovat potěšení přes
všechny své cíle, jakoby
se smrtelným odhodláním,
a jako kdyby nedokázali
zastavit svůj postup;
ale co zvou potěšením,
by jím pro mě nebylo,
přesto však netvrdím,
že v tom žádné
potěšení není.
Je zde vskutku
takové potěšení,
či nikoliv?
Mám za to, že nedělat nic
pro jeho získání, je
velikým potěšením,
zatímco běžní lidé
to považují
za veliké zlo.
Proto se říká,
„Dokonalé potěšení
musí být bez potěšení;
nejvyšší chvála musí být
bez chvály.“
Správné a nesprávné
ohledně tohoto bodu
potěšení skutečně nemůže

být rozhodnuto podle
pohledu světa;
nicméně, toto
nic neděláním k jeho získání
může určit
správné a nesprávné.
Neboť se má za to,
že dokonalým potěšením
je udržování těla naživu,
je to pouze
tímto nic neděláním,
že cíl bude
zajištěn.
Dovolte mi se pokusit
o lepší vysvětlení:
Nebe nic nedělá
a odtud
vychází jeho klid;
Země nic nedělá,
a odtud vychází její
odpočinek. Spojením těchto
dvou nečinností jsou
tvořeny všechny věci.
Jak rychlý
a nepostřehnutelný
je ten proces! – vypadá to,
jako by přicházeli odnikud!
Jak nepostřehnutelné
a obrovské! – není zde
žádný viditelný obraz toho!
Všechny věci
ve své pestrosti
rostou z této Nečinnosti.
Proto se říká,
„Nebe a Země
nic nekonají
a přesto zde není nic
co by nekonaly.“
Ale jaký člověk zde,
by dokázal
dosáhnout této nečinnosti?
Když zemřela žena
Zhuangziho, Huizi šel,
aby mu kondoloval,
a když jej nalezl
dřepícího na zemi,
bubnujícího na povodí
a zpívajícího, řekl mu,
„Když žena žila
se svým mužem

a vychovala děti,
a pak ve stáří zemře,
netruchlit pro ni
je dost.
Když jdeš bubnovat na toto
povodí a zpívat,
není to nepřiměřený
a podivný projev?“
Zhuangzi odpověděl,
„Není.
Když poprvé zemřela,
bylo pro mě možné
být jednotlivým
a neovlivněným tou událostí?
Ale uvažoval jsem
o počátku
její bytosti.
Dosud se ještě
nezrodila do života;
nejenom že neměla život,
ale ani tělesnou podobu;
nejenom že neměla
tělesnou podobu,
ale neměla ani dech.
Skrze míšení
odpadu
a temného chaosu
vznikla změna
a byl zde dech;
další změna a byla zde
tělesná podoba;
další změna a přišel
zrod života.
Nyní je zde další změna
a ona je mrtvá.
Vztah mezi
těmito věcmi
je jako průběh
čtyř období,
od jara do podzimu,
od zimy do léta.
Zde nyní leží
s tváří vzhůru,
spící
ve Veliké komnatě;
a kdybych měl propuknout
v pláč a truchlit
pro ní,
měl bych si myslet,
že jsem neporozuměl tomu,

co bylo určeno všem.
Proto jsem se
toho zdržel!“
Pan Deformovaný
a Pan Jednonohý
hleděli na
mohyly-hroby
zesnulých
v divočině Kun-lin,
kde Huang-Di vešel
do svého odpočinku.
Najednou začal
na jejich zápěstích
růst nádor,
který způsobil, že vypadali
úzkostně,
jako by se jim to nelíbilo.
Ten první řekl
tomu druhému,
„Děsíš se toho?“
„Ne,“ odpověděl,
„proč bych se toho měl
děsit? Život je vypůjčená
věc. Živá konstrukce
tak zapůjčená je pouze
spousta prachu.
Život a smrt
jsou jako den a noc.
A ty i já jsme
hleděli na hroby
těch, kdo
podstoupili svoji proměnu.
Když ke mně
přichází má proměna,
proč by se mi měla přičít?“
Když šel
Zhuangzi do Chu,
uviděl prázdnou lebku,
vskutku vybělenou, ale
stále držící svůj tvar.
Poklepávajíc ji, zeptal se jí
se slovy,
„Selhal jsi, pane,
ve své chamtivosti života,
v osvojení si lekce uvažování
a přišel k tomuto?
Nebo jsi k tomu přišel
ve službě
hynoucímu státu
následkem

trestu sekýrou?
 Nebo to bylo skrže
 tvé zlé konání,
 odrážející tvoji hanebnost
 vůči tvým rodičům
 a tvé ženě a dětem?
 Nebo to bylo skrže
 tvé tvrdé zakoušení
 chladu a hladu?
 Nebo jsi
 naplnil svůj
 díl života?“
 Poté, co vyjádřil
 tyto otázky,
 zvednul lebku
 a udělal si z ní polštář,
 když šel spát.
 O půlnoci se mu
 lebka zjevila ve snu
 a řekla,
 „Co jsi mi pověděl
 bylo jako projev
 vynikajícího řečníka.
 Všechna tvá slova byla
 o poutech lidí
 za jejich života.
 Po smrti zde není
 žádná z těch věcí.
 Chtěl bys, abych ti,
 pane, pověděl
 o smrti?“
 „Měl bych,“ odpověděl
 Zhuangzi a lebka
 pokračovala: „Ve smrti
 nejsou rozdíly
 vládce nahoře
 a ministra pod ním.
 Nejsou zde
 jevy
 čtvera období.
 Poklidné a pohodlné,
 naše roky jsou ty
 Nebe a Země.
 Žádný král ve svém paláci
 nemá většího potěšení,
 než máme my.“
 Zhuangzi tomu nevěřil
 a řekl, „Pokud bych mohl
 přimět vládce tvého osudu
 navrátit tvé tělo k životu

s jeho kostmi a masem
 a kůží,
 a vrátit ti zpět
 tvého otce a tvoji matku,
 tvoji ženu a děti,
 a všechny tvé
 vesnické známé,
 přál by sis,
 abych tak učinil?“
 Lebka na něj upřeně
 hleděla, svráстила čelo
 a řekla, „Jak bych mohla
 odhodit potěšení
 svého královského dvora
 a podstoupit znovu ty
 námahy života mezi lidmi?“
 Když Yan Yuan
 šel východně ke Qi,
 Konfucius
 vypadal smutně.
 Zi-gong vstal ze své matrace
 a zeptal se jej se slovy,
 „Tvůj pokorný žák
 se dovoluje zeptat, jak to,
 že putování východně
 z Hui do Qi
 přivedlo, že vypadáš
 tak smutně.“
 Konfucius řekl,
 „Tvá otázka je dobrá.
 Dříve Guanzi
 užíval slova, z nichž
 velmi mnoho schvaluji.
 Řekl, „Malý pytel
 nemůže sloužit k nošení
 toho, co je velké;
 krátké lano nemůže být
 užito k tahání vody
 z hluboké studny.“
 Tak tomu je,
 a osud ustanovený člověku
 je definitivně dán,
 a jeho tělo je uzpůsobeno
 určitým cílům,
 takže ani jedno
 ani druhé nemůže být
 posíleno ani oslabeno.
 Obávám se,
 že Hui bude mluvit
 s markýzem státu Qi

o způsobech Huang-Diho,
 Yaa a Shuna,
 a bude pokračovat
 v souvislosti se slovy
 Sui-rena a Shen Nonga.
 Markýz bude hledat
 shodu s tím, co cítí
 ve svém nitru;
 a nenalézajíc to zde,
 bude podezírat mluvčího;
 a mluvčímu,
 jako podezřelému,
 bude uložen trest smrti.
 A neslyšel jsi
 toto?
 Dříve vystoupil
 mořský pták v okrajové
 provincii státu Lu.
 Markýz vyrazil, aby se
 s ním setkal, přinesl jej
 do chrámu předků
 a připravil tam
 pro něj hostinu.
 Bylo předvedeno
 Jiu-shao, aby mu byla
 dopřána hudba.
 Pták však
 na všechno hleděl
 mdlýma očima
 a byl velmi smutný.
 Nezkusil jíst ani vypít
 jediný šálek;
 a do tří dnů zemřel.
 Markýz se snažil
 ptáka živit tím,
 čím se živil sám,
 a nikoliv výživou,
 která přísluší
 ptákům.
 Ti, kdo by
 krmili ptáky
 jak by měli,
 by je měli nechat sedět
 na bidélku v hlubokých
 lesích, nebo toulat se po
 písčítých pláních; plout
 po řekách a jezerech...
 proletět se
 řádným způsobem
 a pak zastavit;

a být volnými a v poklidu
v jejich místech odpočinku.
Pro toho ptáka
bylo stresující
slyšet lidi mluvit;
co mu bylo po
všem tom hluku
a halasu kolem něj?
Kdyby hudba
Jiu-sha nebo
Xian-chi byla
zahrána v divočině
jezera Dong-ting,
ptáci by odletěli
a zvířata by utekla,
když by ji uslyšela,
a ryby by se ponořily
na dno vod;
zatímco lidé,
když ji slyší,
shromáždí se kolem
a poslouchají.
Ryby žijí a lidé
umírají ve vodě.
Jejich tělesná soustava
je rozdílná a proto se
liší i to, co mají
a nemají rádi.
Proto
dávní mudrci
nepožadovali po všech
stejnou schopnost,
ani nevyžadovali
stejně výkony.
Nazývali věci
podle toho, co bylo
skutečně vykonáno,
a dávali své svolení
tam, kde bylo
obzvláště vhodné.
To bylo tím,
co se nazývalo metodou
universálního přizpůsobení
a jistého úspěchu.“
Liezi jednou při cestě
jedl
na okraji pěšiny.
Tam spatřil sto let
starou lebku
a odhrnujíc křoví,

pod kterým ležela,
na ni ukázal a řekl,
„Jste to pouze vy a já,
kdo ví,
že nejste mrtví
a že jste dříve
nebyli naživu.
Nacházíte vskutku
ve smrti tu výživu,
kterou máte rádi?
Skutečně v životě nalézám
své řádné uspokojení?
Semena věcí jsou
přemnohá a nepatrná.
Na povrchu vody
vytvářejí membránovitou
texturu.
Když dosáhnou tam,
kde se země a voda
setkávají, stanou se lišejníky,
které nazýváme oděvem
žab a čolků.
Přicházejíc k životu
na návrších a ve výšinách,
stanou se banány;
a když se jim dostane
hnojiva, jeví se jako nohy
vrány. Kořeny nohy vrány
se stanou housenkami
a ty opouštějí motýly.
Tento motýl, známý
pod názvem xu,
se změní do hmyzu
a přijde k životu
pod ohništěm.
Pak má podobu
mola a je nazýván
Qu-duo.
Qu-duo se
po tisíci dnech
stane ptákem
zvaným gan-yu-gu.
Jeho sliny
se stanou si-mi,
a ty znovu shi-xi
(jedlíky odpadu).
Yi-lu vzniká
z jedlíka odpadu;
huang-kuang
z jiu-youa;

mou-rui
z fu-guana.
Yang-xi spojujíc se
s bambusem,
který již dávno přestal
rašit výhonky,
vytváří qing-ninga;
qing-ning, pantera;
panter koně;
a kůň člověka.
Člověk pak
opět vstupuje do veliké
mašinerie evoluce,
ze které všechny věci
vycházejí při zrodu a do
které vcházejí ve smrti.